

273675 - Hayvanlarda Asıl Olan Mübahlık, Kesim ve Etlerde İse Asıl Olan Haramlıktır.

Soru

El Sadi, eserinde etlerde asıl olanın haramlık olduğunu açıklamıştır. Onun öğrencisi İbn Useymin ise bu kuralın hayvanları kapsamadığını ve hayvanlarda asıl olanın mübahlık olduğunu söylemiştir. Bu konuda detaylı bilgi verir misiniz?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Birincisi:

Kesilen hayvanlarda ve etlerde asıl olan haram olmasıdır. Nitekim kesilen hayvan şer'i yöntemle kesilmediği takdirde helal olmaz. İlim ehli bu konuda şöyle demiştir:

1-Nevevi r.h şöyle dedi: Hayvanın mübahlığını sağlayan şer'i kesim unsurunda şüphe oluşursa helal olmaz. Çünkü asıl olan haram olmasıdır. Bu konuda ihtilaf yoktur. (Şerh Sahih Muslim 13/116)

2-El Rafii r.h şöyle dedi: Etlar genel olarak mübah değildir. Şayet ölmek üzere olan bir hayvan kesildiğinde hareket edip etmediği yani kesilirken canlı olup olmadığı hususunda şüphe edilirse haram olması kanaati daha ağır basar. (Fethul Aziz Şerhul Veciz 1/280)

3-İbn Kayyim r.h şöyle dedi: İkinci tür ise aksi sabit oluncaya dek hükme sabit olan niteliğe istishap/birlikte itibar etmektir. Bu da delil sayılmaktadır. Örneğin taharet ve veya hades hükmünü istishap etmek, nikahın varlığını istishap etmek, mülkiyetin devamlılığı, zimmetin meşgul olduğu şeyle bağlı kalması gibi durumlarda aksi tespit edilince kadar istishap hükmü esas alınır. Örneğin okla vurulup suya düşen av yenmez çünkü suda mı boğulduğu yoksa vurulduğu okla mı öldüğü bilinmez. Veya av köpeği birlikte avcı olmayan köpekler bir avı getirdiklerinde avı yememelisiniz.

Çünkü her ne kadar kendi köpeğiniz için besmele çekmiş olsanız bile diğerleri için besmele çekmemiş olacaksınız.

Kesimlerde asıl olan haramlık olduğuna göre mübahlık sağlayan şartın sağlanıp sağlanmadığı hususunda şüphe edilirse av, asıl olan haramlık hükmünde kalır. (İlamul Muvakkiin 1/339-340)

Allah'ın ve Rasulünün mübah kıldıkları hariç kesimlik hayvanlar haramdır. Farazi olarak şayet mübahlık ve haramlık delilleri çelişirse haramlık delili ile amel etmek aşağıdaki sebepler için daha evladır:

A-Asıl olan kural haramlık olmasının kuralını teyit etmesi

B-Daha tedbirli olması

C-İki delil çakıştığı zaman ikisi de düşer ve böylece hüküm aslına döner ki o da haram olmasıdır. (Ahkam Ehl el Zimme 1/538-539)

4-İbn Recep el Hanbeli şöyle dedi: Aslında haram olan hususlar, cinsel ilişki ve etler, mübahlığını sağlayan kesin bir akit veya şer'i kesim olmadan helal olmazlar. Şayet başka sebepten dolayı bu konuda şüphe oluşursa hüküm aslına döner. Ve haram olduğu hükmü üzerine bina edilir.

Bu nedenle Nebi s.a.v; avcının avında kendi okundan başka bir ok bulduğunda veya avı saldığı av köpeğinden başka bir köpekle bulduğunda ya da avını suya düşmüş olarak bulduğunda o avı yemesini yasaklamıştır. Bunun sebebi de avın mübah olan yöntem ile mi yoksa mübah olmayan yöntemle mi öldüğünün belli olmamasıdır. (Cami el Ulum ve el Hikem s. 93)

5-Şeyh Abdurrahman el Sadi r.h, Manzumat el Kavaid adlı eserinde şöyle dedi:

Cinsel ilişkide, etlerde, canlılarda ve mallarda asıl olan haramlıktır. Ancak helal olmalarını sağlayan bir unsur ile helal olurlar.

Bunu açıklarken şöyle dedi: Tüm kadınlarla cinsel ilişki kurmak haramdır. İlişki ancak kesin bir delil yani nikah akdiyle veya savaşlarda esir alınan kadınlarla olmasıyla helal olabilir. Aynı şekilde tüm etlerde asıl olan haramlıktır. Fakat helal olduğunu kesin ifade eden bir delil olduğunda helal olur.

Bu nedenle kesimlik bir hayvanda biri mübahlık diğeri haramlık olmak üzere iki sebep oluşursa, haramlık sebebi ile amel edilir. Böylece kesilen veya avlanan hayvan helal olmaz. (Muallefet el Şeyh Sadi 1/142)

6-Şeyh Muhammed b. Salih el Useymin şöyle dedi: Kesimin nasıl meydana geldiğini öğreninceye kadar kesilen hayvanda asıl olan haram olmasıdır. Çünkü helal olmasının şartı şer'i bir yöntemle kesilmesidir. (Fetava el Sayd s.26-27)

İkincisi:

Bazı kişiler bu konuyu ifade ederken şöyle der: Hayvanlarda asıl olan haramlıktır. Ancak bundan amaç kesilen hayvan ve kesilirken şer'i yöntemle kesilip kesilmediğidir. Amaç canlı hayvan değildir. Bu tür tabiri kullanan el Hattabi r.h şöyle dedi:

Hayvanda asıl olan haramlıktır. Ancak bu kesimi helal olduğu tespit edilinceye kadardır. Nitekim kesilen hayvan şüpheli durumlarla mübah olmaz. (Maalim el Sünen 4/282)

El Şatıbi r.h şöyle dedi: Cinsel ilişkide asıl olan haramlıktır. Ancak şer'i bir delil ile mübah olur. Hayvanların yenilmesi hususunda asıl olan yasak olmasıdır. Ancak şer'i kesim ve diğer meşru hususlar sağlandığı takdirde mübah olur.

Üçüncüsü:

İstisna edilen hariç canlı hayvanda asıl olan helal olmasıdır. Yüce Allah şöyle dedi: "O, yeryüzünde olanların hepsini sizin için yaratan, sonra göğe yönelip onları yedi gök hâlinde düzenleyendir. O, her şeyi hakkıyla bilendir." (Bakara 29)

Bu ayet, her şeyde asıl olanın mübahlık olduğuna dair delildir. Tüm hayvanlar, bitkiler ve diğer şeyler bu ayetin kapsamına girer. Ancak haram olduğunu tespit eden bir delil bulunduğu takdirde bu hükümden istisna edilir. Örneğin yenilmesi haram olan domuz eti, vahşi eşekler, yırtıcı hayvanlar bu hükümden istisnadır. Aynı şekilde öldürülmesi haram olan hayvanlar mevcuttur, örneğin hudhud ve örümcek kuşları. Öldürülmesi emredilen hayvanlar ise yılan, fare ve zararı tespit edilen hayvanlardır. Yüce Allah şöyle dedi: "Onlara iyi ve temiz şeyleri helâl, kötü ve pis

şeyleri haram kılar. Üzerlerindeki ağır yükleri ve bağları kaldırır.” (Araf 157)

El Mevsua el Fıkhiye 18/336’da şöyle geçer:

“Hayvanlardan yenen türleri belirlemek zordur ancak temel prensip olarak aşağıda belirtilenler dışında tümü helaldir:

Birincisi: Domuz

Kur’an, Hadis ve İcmaya göre haramdır.

Bunun dışındaki hayvanlar konusunda alimler ihtilafa düştüler: Fıkıh alimlerinin çoğu; aslan, kaplan, leopar, kurt, köpek ve diğerleri gibi sivri dişleri olan hiçbir vahşi hayvanı ve şahin ve kartal, atmaca, akbaba, doğan ve benzer pençeli herhangi bir kuşu yemenin caiz olmadığı görüşündedirler... Çünkü Nebi s.a.v, sivri dişli her yırtıcı hayvanın ve pençeli her kuşun etini haram kılmıştır.

Daha sonra atlar, sırtlanlar, tilkiler, kargalar ve diğerleri gibi bazı hayvanların helal ve haram olması konusunda farklı görüş bildirmişlerdir.

Maliki mezhebine göre insan ve domuz dışında fillerden karıncalara ve solucanlara kadar tüm hayvanların yenebileceği şeklindeki bir rivayet bulunmaktadır.

Aynı şekilde onlardan aktarılan bir rivayete göre hiçbir kuş türü haram değildir. El-Leys, El-Evzai ve Yahya bin Said bu görüştedirler. Mübahlığına dair delil olarak ayetlerin genelliğini ve Ebû Derda ile İbni Abbas’ın şu sözlerini delil olarak gösterdiler: Allah’ın hakkında hüküm belirtmediği her şey, affedilmiştir.

İkincisi: Öldürülmesini emredilen hayvanlar; yılan, akrep, fare, aslan, kurt ve diğer yırtıcı ve zararlı hayvanlar...

Üçüncüsü: Tiksiniyen/pis varlıklar.

Nitekim helal ve haramlık esasında temiz-hoş ve pis-tiksiniyen varlıklar mevcuttur. İmam Şafii bu

temeli en büyük asıl ve kural olarak görmüştür. Bu konuda delil yüce Allah'ın şu ayetidir: "...onlara pis şeyleri haram kılar."

"(Ey Muhammed!) Sana, kendilerine nelerin helâl kılındığını soruyorlar. De ki: "Size temiz ve hoş olan şeyler, bir de Allah'ın size verdiği yeteneklerle eğitip alıştırdığınız avcı hayvanların tuttuğu (avlar) helâl kılındı." (Maide 4)

Daha fazla bilgi için el Mevsua el Fıkhiye 5/132-147'ye bakınız. Ayrıca bu eserde karasal hayvanların on üç tür olduğu ve bu konuda öne sürülen ihtilaf açıklanmıştır.

Sonuç:

Canlı hayvan ile et veya kesilmiş hayvan arasındaki fark, bilinen ve sabit bir farktır. Nitekim canlı hayvan açısından temel prensip mübah olmasıdır. Et veya kesilmiş hayvanda ise temel prensip haramlıktır.

Şeyh İbn Usaymin'e r.h'a soruldu: "Etle ilgili temel prensip; onun mübah olduğu mudur, haram olduğu mu?"

Şöyle cevap verdi: Etle ilgili temel prensip haram olduğudur. Hayvanlarla ilgili temel hüküm ise mübahlıklarıdır. Ette temel prensip helal olduğu veya galip bir kanaatle mübah olduğu bilinene dek haram olduğudur.

Yani eğer bu hayvanda helal mi haram mı diye şüphe edersek helal olduğuna kanaat getirir, kesip yeriz ama bir etten (kesilmiş mi yoksa leş mi olacağına dair) şüphe edersek bu konuda temel prensip, caiz olduğuna kanaat getirinceye kadar haram hükmünü almasıdır. "Liqa' al-Bab al-Maftuh'dan (234/9) alıntı"

En iyisini Allah bilir.